

Ukeslutt

Arne Jon Isachsen
professor
Handelshøyskolen BI

Ukeslutt Bidragsyttere

Elisabeth Holvik, sjeføkonom, Sparebank 1
Arne Jon Isachsen, professor, Handelshøyskolen BI
Erling Røed Larsen, professor, Handelshøyskolen BI
Aksel Mjøs, førsteamanuensis, Norges Handelshøyskole
Helle Stensbak, sjeføkonom, YS

2008

YES, WE CAN! Morgenen etter presidentvalget 4. november 2008 holder Barack Obama sin seierstale. FOTO: JASON REED, REUTERS/NTB SCANPIX

2016

HVA KLARTE HAN? Nesten åtte år i Det hvite hus har preget både presidenten og USA. 8. november velges hans etterfølger. FOTO: JONATHAN ERNST, REUTERS/NTB SCANPIX

Barack Obama vil høste økt anerkjennelse for sin innsats som USAs president.

Hvorfor han er bedre enn sitt rykte

Den 13. januar i år holdt president Barack Obama sin åttende og siste tale om rikets tilstand til en fullsatt amerikansk kongress. Han trakk trådene tilbake til egen valgkamp for åtte år siden, der begrepet change- eller forandring – sto sentralt.

Etter president George W. Bushs åtte år i Det hvite hus var det behov for forandringer i Amerika. Som svar på terrorangrepet den 11. september 2001 hadde USA gått til krig mot Afghanistan først og dernest Irak. Å starte en krig er lettere enn å avslutte en krig. Både i Afghanistan og Irak står det fremdeles amerikanske soldater. I 2008, noen måneder før Bush gikk av som president, smalt det i amerikansk økonomi. Investeringsbanken Lehman Brothers gikk over ende. En verdensomspennende nedgangssperiode med utspring i amerikansk økonomi var et faktum.

Han rydder opp i økonomien

Innenrikspolitisk har Obama lyktes overmåte godt med å få amerikansk økonomi på fote. Millioner av nye arbeidsplasser er skapt, underskuddene i statsfinansene har gått kraftig ned, og den økonomiske veksten har vært god. Det største skåret i gleden er nok de tiltagende økonomiske forskjellene i Amerika. Mellom 1975 og 2012 gikk nær halvparten av inntektsveksten (før skatt) til den ene prosenten på toppen. Den amerikanske middelklassen krymper. De som er igjen, har samme levestandard nå som for 40 år siden. Utryggheten øker. En slik utvikling bygger opp under følelsen av en korrump, likegyldig og inkompetent elite, mener Martin Wolf, lederskribent for økonomi i Financial Times.

Av andre økonomiske resultater under Obama må helse reformen som han fikk gjennom Kongressen i 2010, trekkes frem. Flere tidligere presidenter – blant dem ektemannen til den kommende, om Hillary Clinton blir nominert som demokratenes kandidat og vinner valget i november – kom til kort i forsøket på en helse reform. I reformen Obama fikk gjennom, ble vel 30 millioner flere amerikanere dekket av en helseforsikring.

Utenrikspolitisk fikk Obama, som nylig valgt president, jobben med å rydde opp i to kriger, noe han altså ikke helt har klart. Derimot har han trukket Cuba inn i varmen. Den lille øya utenfor Florida som Fidel Castro tok over på slutten av 1950-tallet, og som USA siden har boikottet, har nå fått diplomatiske forbindelser med USA. Et både overraskende og vellykket trekk fra Obamas side.

USA vs. Kina

Rivaliseringen mellom Kina og USA har satt mange land i Asia i en kattepine. Rent økonomisk knyttes landene stadig sterkere til Kina gjennom økt varebytte og ved tiltagende realinvesteringer hos hverandre. Men rent forsvarspolitisk kjenner mange land i regionen på en økende uro ved et stadig mer selvbevisst og maktglad Kina.

Landets store, økonomiske prosjekt – Den nye Silkeveien – innebærer omfattende investeringer i infrastruktur i mange naboland der hensikten er et tettere økonomisk samarbeid. Store overskudd i utenriksøkonomien gir kineserne finansielle muskler til dette prosjektet. Fallende vekst i egne realinvesteringer gjør at Kina har mye stål og sement å avse til bygging av ny infrastruktur i nabolandene.

I stigende grad tar kineserne seg til rette i Sør-Kinahavet. Ikke bare ved å gjøre krav på øyer som andre land mener er deres, men også ved å bygge ut små skjær, lage flyplasser på dem for så å forlange at tolvmilssonen rundt disse kunstige øyene skal respekteres av andre land. Dette er en posisjon USA ikke vil godta. Ikke at amerikanerne vil ha noen mening om hvem som eier hvilke øyer. Men at kineserne lager nye, for i sin tur å sette begrensninger for den frie ferdselen til havs, går ikke. I oktober i fjor lot således Obama jageren USS «Lassen» seile innenfor tolvmilssonen til to kunstige skjær eller rev med flystriper på i Sør-Kinahavet.

En seriøs studie av hvordan relasjonen mellom Kina og USA kan tenkes å utvikle seg de neste to-tre tiårene, er lite lystelig lesning for amerikanerne. Nesten alt tyder på at realitetene på bakken vil endre seg til kinesernes fordel. Slik de vel har gjort siden

midten av 1990-tallet, da Kina for alvor startet prosessen med økonomiske reformer basert på åpenhet mot resten av verden.

Hvordan Obama i sitt siste år som president håndterer Kina, og hvordan hans etterfølger i Det hvite hus gjør det, vil ha konsekvenser ikke bare for de involverte parter og for landene i Asia – en hel verden er prisgitt fredfylt sameksistens mellom den rådende supermakten (USA) og den fremvoksende (Kina).

Historiens dom

Mens en tredjepart av velgerne var fornøyd med George W. Bush da han gikk inn i sitt siste år som president i USA, er nær halvparten av velgerne tilfreds med hvordan Barack Obama har skjøtt sitt embete nå – på tilsvarende tidspunkt.

Historikerne er allerede i ferd med å danne seg et bilde av Barack Obamas ettermæle. Professor Joseph Ellis, som har vunnet flere priser for sine arbeider om amerikansk historie, tror at Barack Obama vil høste økt anerkjennelse for sin innsats som USAs president. Andre historikere trekker frem hvor overraskende mye den sittende presidenten ser ut til å få til i sin andre periode.

Hva gjelder historiens dom over store politikere, vil Barack Obama neppe kunne si som Winston Churchill, Storbritannias statsminister under den annen verdenskrig: Historien vil behandle meg pent. For jeg har til hensikt å skrive den selv.

Hvilket han gjorde på mesterlig vis. Så mesterlig at han i 1953 fikk Nobelprisen i litteratur.

«Historikere trekker frem hvor overraskende mye den sittende presidenten ser ut til å få til i sin andre periode»